

Σελίδα

Μια σπορά κι έναν καιρό... από τη βιβλιοθήκη ↔ στη φύση

Στόχοι Βιώσιμης
Ανάπτυξη

- ① Μηδενική φτώχεια
- ② Μηδενική πείνα
- ③ Καλή υγεία και ευημερία
- ④ Ποιοτική εκπαίδευση

- ①② Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή
- ①③ Δράση για το κλίμα

Σκοπός:

Να γνωρίσουν τα παιδιά πληροφορίες για τα πουλιά και τη σύνδεσή τους με την σπορά, την τροφή τους

② Παιδαγωγικοί στόχοι: Τα παιδιά

θα έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικές αναφορές σε πουλιά

θα μάθουν πληροφορίες για τα πουλιά, τον τρόπο που πετούν και τις φωλιές τους

θα ευαισθητοποιηθούν απέναντί τους παρασκευάζοντας μπισκοτάκια για να τα ταΐσουν

θα γνωρίσουν τη σύνδεση των πουλιών με τη διασπορά μέσα από τη διαδικασία ταΐσματος των πουλιών

② Προσδοκώμενες δεξιότητες:

Να αναπτυχθεί η περιέργεια και η παρατηρητικότητα των παιδιών

Να διερευνήσουν στοιχεία για τα πτηνά, τα είδη τους και την σχέση τους με το περιβάλλον

Να εμπλακούν ενεργά στη δημιουργία τροφής με σπόρους για τα πουλιά

Προτεινόμενη βιβλιογραφία και βίντεο:

— Αδελφοί Γκριμ. (1999). Τα επτά κοράκια. Κάστωρ.

— Αίσωπος. (2013). Μύθοι του Αισώπου. Πατάκης.

— Αίσωπος. (2009). Οι μύθοι του Αισώπου (διασκ. Ρώσση- Ζαΐρη Ρένα). Μεταίχμιο. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Άνγουιν, Μ. (2019). Τα πουλιά. Μεταίχμιο.

— Αριστοφάνης. (1977). Όρνιθες (Σ. Ζαραμπούκα). Κέδρος.

— Αρκάς. (2006). Χαμηλές πτήσεις. Γράμματα.

— Βασιλάκης, Κ. (2002). Τα πουλιά που ζουν πλάι μας. Λιβάνης.

— Γκούνταλ, Τ. (2002). Ο αγώνας των πουλιών. Σύγχρονοι Ορίζοντες.

— Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Πουλιά της Ελλάδας. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Θάνου, Α. (2016). Ο βασιλιάς των πουλιών. Βάρφης.

— Κίτυ Κρούθερ. (2019) Ο φίλος μου ο Τζιμ. Μάρτης.

— Λαμπρέλλη, Ε. (2015). Το κοντολαίμικο κοτσύφι. Πατάκης.

— Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δαδιάς. Ο βασιλιάς των πουλιών. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Andersen, H. (2010). Οι αγριόκυκνοι. Αερόστατο.

— Bach, R. (1992). Ο Γλάρος Ιωνάθαν. Διόπτρα.

— Bodkin, O. (2005). Γουκίκο, Η γυναίκα πουλί. Παπαδόπουλος.

— Carle, E. (2010). Το σποράκι ταξιδεύει. Καλειδοσκόπιο.

— Conti, G. (2015). Το υπέροχο ταξίδι της Νίλου. Καλέντης.

— Crowther, K. Ο μαύρος κότσυφας κι ο άσπρος γλάρος, Εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες

— De Dios, O. (2018). Το κίτρινο πουλάκι. Μικρή Σελήνη.

— Delacroix, S. (2019). Ένα πουλί στον ώμο μου. (Ε. Γεροκόστα, μεταφρ.): Κόκκινη κλωστή δεμένη.

— Jeffers, O. (2015). Πετάνε οι πικουίνοι; Ίκαρος.

— Lagerlof, S. (2015). Ο μύθος της φωλιάς των πουλιών. Αρμός.

— Sepulveda, L. (2013). Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ'ένα γλάρο να πετάει. Opera.

— Spirin, G. (2002). Το πουλί της φωτιάς. Παπαδόπουλος.

▲ Flight of the Starlings: Watch This Eerie but Beautiful Phenomenon Διαθέσιμο [εδώ](#)

▲ See Hummingbirds Fly, Shake, Drink in Amazing Slow Motion. Διαθέσιμο [εδώ](#)

▲ Μαυροπετρίτης το γεράκι του Αιγαίου, Διαθέσιμο [εδώ](#)

Σελίδα

Εισαγωγή

Στον πλανήτη μας τα ζώα και τα φυτά αλληλοεξαρτώνται, το ένα χρειάζεται το άλλο για να επιβιώσει, να τραφεί, να αναπαραχθεί. Ποιο ζώο θα μπορούσε να επιβιώσει χωρίς τα φυτά; Τι θα συνέβαινε αν αυτά ήταν μόνα τους στη φύση χωρίς τα ζώα και τον άνθρωπο; Ένα παράδειγμα της αλληλεξάρτησής τους είναι ο τρόπος της αναπαραγωγής των φυτών ή αλλιώς αυτό που ονομάζουμε διασπορά. Τα πουλιά τρέφονται με σπόρους φυτών και καθώς πετούν, τους μεταφέρουν, βοηθώντας τα φυτά να αναπαραχθούν και να εξαπλωθούν σε νέες τοποθεσίες. Οι φτερωτοί μας φίλοι γίνονται χρήσιμοι για τα φυτά που τους τρέφουν και η σχέση αυτών των οργανισμών δείχνει πως ο πλανήτης μας είναι ένα ενιαίο σύστημα που κάθε μέλος του έχει ανάγκη τους υπόλοιπους. Μελετήσαμε τους σπόρους και την χρησιμότητά τους, τι ξέρουμε όμως για τα πουλιά; Πώς επικοινωνούν μεταξύ τους και γιατί μετακινούνται σε σμήνη; Πώς φτιάχνουν τις φωλιές τους και πόσο υπέροχο μπορεί να είναι το πέταγμα στους αιθέρες;

Αφόρμηση

“Πιο σπουδαίοι από όλους είμαστε εμείς τα πουλιά! Που έχουμε όμορφα φτερά και πετάμε ψηλά. Που σας λέμε τις εποχές. Το χελιδόνι φέρνει την άνοιξη και όταν φεύγει ο γερανός για τη Λιβύη, φτάνει χειμώνας. Τα πουλιά πετούν χαμηλά; Άνθρωποι πάρτε ομπρέλες, θα βρέξει! Γι’ αυτό κι όποιος άνθρωπος είναι έξυπνος τον λέν’σοφό πουλί κι όποιος αρρώστησε και έγινε καλά τον λέν’περδίκι!”

Ορνίθες, Αριστοφάνης,
διασκ. Σοφίας Ζαραμπούκα

“Οί περισσότεροι γλάροι δὲ νοιάζονται νὰ μάθουν παρὰ μόνο τὰ πιὸ βασικὰ πράγματα γιὰ τὸ πέταγμα — πὼς νὰ πετοῦν ἀπ’ τὴν ἀκτὴ στὴν τροφή τους καὶ πίσω πάλι. Γιὰ τοὺς περισσότερους γλάρους σημασία δὲν ἔχει τὸ πέταγμα, ἀλλὰ τὸ φαγητό. Γιὰ τοῦτον, ὅμως, τὸ γλάρο σημασία δὲν εἶχε τὸ φαγητό, ἀλλὰ τὸ πέταγμα. Πάνω ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ὁ Ἰωνάθαν Λίβινγκστον Γλάρος ἀγαποῦσε νὰ πετάει.”

Ο Γλάρος Ιωνάθαν,
Richard Bach

Σελίδα

Τα πουλιά στη λογοτεχνία

Τα πουλιά λόγω της μελωδικότητας, των χρωμάτων και κυρίως της ικανότητάς τους να πετούν έχουν εμπνεύσει ποιητές και λογοτέχνες, που τα αξιοποίησαν στα έργα τους σαν έμβια όντα, σαν προσωποποιημένα ζώα ή σαν σύμβολα. Άλλοτε με κελαηδίσματα και άλλοτε με ανθρώπινη μιλιά τα αγαπημένα σε όλους πτηνά συμμετείχαν σε φανταστικές ιστορίες, έκαναν παρέα με άλλα ζώα ή ανθρώπους, έγιναν οιωνοί διαφόρων γεγονότων, συμβόλισαν την ελευθερία, την ειρήνη ή τη σοφία. Ο Guido Conti, πλάθοντας μια ιστορία γενναιοδωρίας, εξιστόρησε την ζωή της πελαργίνας Νίλου σε έναν κόσμο γεμάτο κινδύνους και περιπέτειες, ενώ ο Richard Bach με τον Γλάρο Ιωνάθαν προσπάθησε να δείξει πως το θάρρος και η επιμονή, ακόμη και ενός γλάρου, μπορεί να πραγματοποιήσει τα πιο τρελά όνειρα. Οι Αδερφοί Grimm μεταμόρφωσαν τα επτά αδέρφια ενός μικρού κοριτσιού σε κοράκια και ο δικός μας ο Αριστοφάνης, τον 5ο αι. π.Χ. αξιοποίησε τις Όρνιθες για να διακωμωδήσει τους συκοφάντες του δήμου της εποχής. Ο Gennady Spirin φώτισε τον δρόμο του νεαρού Τσάρεβιτς με τη μαγική λάμψη του Πουλιού της Φωτιάς και ο Αίσωπος σε αρκετούς μύθους του έδωσε πρωταγωνιστικούς ρόλους σε φτερωτούς ήρωες. Η ικανότητα να πετάς είναι η ικανότητα να ζεις σε μια διάσταση πολύ διαφορετική από τη γήινη, μακριά από την πεζή πραγματικότητα. Η φυγή και η εξερεύνηση που χαρίζει το πέταγμα εξυμνήθηκε από τους λογοτέχνες που αναζητούσαν νέους ορίζοντες. «Το να επιθυμείς να είσαι πουλί είναι σημάδι ποιητικής ψυχής. Να λες αναστενάζοντας: “Α, τα φτερά, τα φτερά!”», γράφει ο Γουσταύος Φλωμπέρ στο Λεξικό των κοινών τόπων.

πηγή:
<https://www.fractalart.gr>

Τα πουλιά και οι σπόροι

Η αγαπημένη λιχουδιά των πουλιών είναι οι σπόροι. Κάνουν όμως όλοι οι σπόροι ή οι μικροί φτερωτοί μας φίλοι έχουν και προτιμήσεις; Όπως εμείς επιλέγουμε το φαγητό που θέλουμε να φάμε, έτσι και τα πουλιά επιλέγουν τους σπόρους που τους αρέσουν περισσότερο ή μπορούν να πάρουν τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά. Κάποια από τα αγαπημένα σποράκια των πουλιών είναι το κεχρί, το κανναβούρι, το φαγόπυρο, ο λιναρόσπορος, η βρώμη, ο παπαρουνόσπορος, ο ηλιόσπορος, οι σπασμένοι σπόροι καλαμποκιού, το ρούψεν και άλλοι πολλοί. Οι περισσότεροι από αυτούς τους προσφέρουν πρωτεΐνες, υδατάνθρακες, ασβέστιο, βιταμίνες, μέταλλα και ιχνοστοιχεία.

Σελίδα

Οι φωλιές των πουλιών

“Σύντομα είδε την φωλιά να ολοκληρώνεται. Οι μικροί της κτίστες φτερούγιζαν τριγύρω και την περιεργάζονταν. Πήραν μετά μερικά κομμάτια λειχήνας από την πραγματική ιτιά και τα έδεσαν έξω απ’τη φωλιά για να καλύψουν το μέρος με σοβά και χρώμα. Έφεραν το πιο φίνο βαμβακερό χόρτο και η θηλυκή σουσουράδα πήρε φτερά από το στήθος της και τα άπλωσε στη φωλιά.”

Ο μύθος της φωλιάς των πουλιών, Σέλμα Λάγκερλεφ

Οι φωλιές είναι το καταφύγιο που παρέχει στα ζώα προστασία από τις καιρικές συνθήκες και τις επιθέσεις των εχθρών τους, ενώ παράλληλα δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για τον πολλαπλασιασμό τους και την ανατροφή των μικρών τους.

Φωλιές φτιάχνουν και χρησιμοποιούν τα περισσότερα ζώα, κυρίως όμως τα μικρά σπονδυλωτά ζώα και ιδιαίτερα τα τρωκτικά και όλα ανεξαιρέτως τα πτηνά. Σαν φωλιά επιλέγονται τα διάφορα φυσικά κοιλώματα, οι υπόγειες σπηλιές και τα ψηλά δένδρα.

Οι φωλιές μπορεί να είναι μια απλή ξυσμένη λακκούβα, λαγούμια ή ανάχωμα στο έδαφος, κυπελλοειδείς, σφαιρικές ή πλατφόρμες σε δέντρα, τρύπες σε βράχους ή κοιλότητες δέντρων, όπως συνηθίζουν τα περισσότερα είδη παπαγάλων, χτιστές ή και επιπλεύουσες (υδρόβιων πτηνών).

Μια φωλιά είναι δυνατόν να χρησιμοποιείται εφάπαξ ή να ανακαινίζεται και να φιλοξενεί γενιές νεοσσών επί σειρά ετών.

Κάποια πτηνά, όπως οι βασιλικοί και αυτοκρατορικοί πιγκουίνοι, δεν φτιάχνουν καθόλου φωλιά, αφού λόγω του ψύχους της περιοχής τους, επωάζουν τα αυγά τους στην πτυχή ανάμεσα στα πόδια και την κοιλιά τους, ενώ τα "παρασιτικά", όπως ο Κισσόκουκος, εναποθέτουν τα αυγά τους σε ξένες φωλιές. Η μικρότερη φωλιά που ανήκει στα Κολιμπρί είναι ένα μικρό κύπελλο, μήκους 2εκ. και ύψους 2-3 εκ. Από τις μεγαλύτερες θεωρείται αυτή του Scrubflow, η οποία είναι ανάχωμα με διάμετρο γύρω στα 11 μ. και ύψος περίπου 5μ. αλλά και του Bald Eagle με βάρος έως και ενός τόνου.

Πηγή:
<https://petbirds.gr/>

ANIMA - Σύλλογος Προστασίας και Περιθαλψής Άγριας Ζωής

Σελίδα

Πέταγμα σε σμήνη

Αν παρατηρήσει κανείς τα πουλιά θα προσέξει ότι κινούνται σαν μια ομάδα με ένα κοινό προσανατολισμό. Αυτό το σύνολο είναι αποτέλεσμα της “συνολικής συμπεριφοράς” των πουλιών. Ένα πουλί βλέπει γύρω το περιβάλλον του, μελετά τις κινήσεις των άλλων πουλιών και παίρνει τις δικές του αποφάσεις για την κίνησή του.

Είναι γνωστό πως τα σμήνη των πτηνών πετούν σε σχηματισμό V ειδικά όταν πρόκειται για μακρινά ταξίδια. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό έχει να κάνει με τους νόμους της φυσικής, λένε οι επιστήμονες, καθώς γίνεται καθαρά για εξοικονόμηση ενέργειας. Ο τρόπος με τον οποίο ο αέρας περνά από τα φτερά των πουλιών δημιουργεί μια μικρή αεροδυναμική ανυψωτική δύναμη πίσω από το καθένα, διευκολύνοντας τις πτητικές επιδόσεις. Γι’ αυτό κάθε πουλί πετά ελαφρώς ψηλότερα από αυτό που προηγείται. Ένας άλλος λόγος, είναι ο έλεγχος του ενός από το άλλο, καθώς η θέση κάθε πουλιού στο σχηματισμό αντιπροσωπεύει και την αντίστοιχη στην ιεραρχία της ομάδας.

Τα πουλιά δείκτης υγείας του περιβάλλοντος

Τα πουλιά είναι ένα μέσο να μελετούμε την καλή «υγεία» του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο τα επηρεάζει και επηρεάζεται από αυτά. Οι μειώσεις στους πληθυσμούς πολλών ειδών δείχνουν την καταστροφή ή/και την αλλαγή της κατάστασης των τόπων που ζουν και δηλώνουν το κατά πόσο οι τόποι αυτοί μπορούν να στηρίξουν την επιβίωσή τους στο μέλλον. Η αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, τα γεωργικά μηχανήματα και η αλλαγή των χρήσεων της γης αποτελούν απειλές για πολλά είδη πτηνών αγροτικών περιοχών.

Τα πουλιά στη χώρα μας

Στην Ελλάδα υπάρχουν 450 είδη πουλιών, από τα οποία τα 123 θεωρούνται σπάνια. Μερικά από τα σπάνια είδη είναι η Λευκόχηνα, η Χιονόπαπια, ο Στεπαετός, ο Μικροσφυριχτής, ο Αετόγλαρος, το Ελατοτρύγονο, ο Γαλαζολαίμης και η Χρυσότσιχλα.

Το Δέλτα του Έβρου είναι μια από τις σημαντικότερες περιοχές στην Ελλάδα και στην Ευρώπη για τη διατήρηση αρκετών ειδών και εδώ μένουν τον χειμώνα (διαχείμανση) τρία είδη Ευρωπαϊκών Κύκνων (Βουβόκυκνος, Αγριόκυκνος και Νανόκυκνος).

Το 2004 ιδρύθηκε η επιτροπή που ασχολείται με τα σπάνια είδη πουλιών που κατά καιρούς παρατηρούνται στην Ελλάδα. Η επιτροπή αυτή ονομάζεται Επιτροπή Αξιολόγησης Ορνιθολογικών Παρατηρήσεων (Ε.Α.Ο.Π.)

Πηγή:
<http://www.ornithologiki.gr/>